

Előfizetési ár:

Egész évre	---	4 K.
Fél évre	---	2 K.
Negyed évre	---	1 K.
Egyes szám	---	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondse-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélsze-
res egységárral számítta-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az álláske-
reslet és kínálat rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ
m. kir. főördőtanácsos.

**Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.**

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- A fák vastagodásáról. (Jaccard P. dr. után.)
- A fák pusztulása a háború következtében.
- A völgyzárók halászati hasznosítása. (Simonffy Gyula.)
- A hadba vonult kincstári erdészeti altisztekről.
- A vad ürüléke. (K. M.)
- Gazdasági tanácsadó : A téli tojókról. (Bászeli Elek.) — Gyenge esibék-
nek sikeres felnevelése. (Körmöczy Illés.)
- Különfélék : Helyreigazítás. — Hősi halál. — Halálozás. — Elfogott
szőkevény hadifoglyok. — Szörmearak. — A szalonkákról. —
Idősebb fák átültetése.
- Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» közleményei.
- Hivatalos közlemények : A kóbor ebek kiirtása tárgyában.
- Változások az erdészeti szolgálat köréből.
- Előfizetési díjak nyugtázása.
- Szerkesztői üzenetek.

A fák vastagodásáról.

(Jaccard P. dr. zürichi tanár értekezéséből.) (Folytatás.)

A tenyészet téli pihenésének élettani okai.

A talajból és a levegőből elvont szerves tápanyagok
feldolgozása — áthasonítása — a növény életműködésének
legfontosabb mozzanata. Ez az áthasonítási vegyi folya-
mat csakis a világosságnak és különböző fermenteknek
(élesztő gombáknak) közrehatásával lehetséges. A fel-
dolgozott tápanyagok legnagyobb része mint sejtanyag, —
cellulose — válik ki s alkotja a növény vázát ; másik
része bizonyos időközökben egyszerűbb vegyületekké vál-
tozik át, a mi az élő növényeknél egy újabb vegyi
folyamatot jelent. A növényekben végbemenő vegyi folya-
mat időtartama függ a feldolgozott tápanyagok költöz-
ködésének gyorsaságától, s a felvett anyagok oldódóképes-
ségétől. Mihelyt a tápanyagok költözködésében zavar áll
be, a növény növekedési erélye is csökken.

Az előbb említett vegyi folyamatoknál, mint a növény
táplálkozásánál általában a vízvezetésnek élénk szerepe
van. E tekintetben azonban a növényfajok között külön-
ség van ; azoknál az ú. n. örökzöld növényeknél, a melyek-
nél a lombhullás és lombvisszaszerzés folytonos, a víz-
elpárolgás csekélyebb, mint a lombjukat évenként egyszer
hullató növényeknél. Amazoknál a rideg és vastagbőrű
leveleken kevesebb a légzőnyílás, s ennekfolytán a táp-

anyag-felvételi és költöztetési folyamat is lassúbb és
általában az ilyen növények a külső behatásokkal szemben
is érzéketlenebbek.

Dudvanemű növények táplálkozása a sejtek falán
lassú átszivárgás által történik vagyis úgy, hogy az oldott
ásványi- és tápanyagokat egyik sejt — bizonyos fizikai
törvények szerint — a másikba átnyomja, s így jut a
tápanyag sejtről-sejtre oda, a hol felhasználják. Nagy
növényeknél, azonban pl. fáknál az ásványi és a feldol-
gozott tápanyagok költöztetésének igen gyorsnak kell
lennie, a mi természetesen csak élénk vízkeringés mellett
lehetséges, mert ez viszont az átszivárgási folyamatot
(osmosis) gyorsítja.

A növény táplálkozásához nélkülözhetetlen szükség van
bizonyos ásványi sókra is, a mit a növény a talajból vesz
fel. Bár ezekből a növénynek csak igen csekély mennyi-
ségre van szüksége, mindazonáltal beállhat az az eset,
hogy a talaj nem képes a növény által felhasznált ásványi
sókat elég gyorsan pótolni, vagyis a talaj kimerül. Ennek
a kimerülésnek tudja be némely természettudós az őszi
lombsárgulást, a mit különben a világosságnak, a meleg-
nek és a nedvességnek a csökkenésével nem is lehetne
mindig megokolni, mert hiszen sok olyan őszi van, a mikor
mindezek a tényezők kedvezőbb mértékben vannak meg,
mint akárhány nyári évszakban.

Klebsnek sikerült forróégövi eserepes növényeknél a
tenyészet szünetelést meghosszabbítani azzal, hogy a
talajt vízzel elárasztva, abból az ásványi sókat elvonta.
És viszont elegendő volt a talajt friss televényével ki-
eserélnie, hogy még tél közepén, csekély világosság mellett
is a tenyészet újra meginduljon. Szóval Klebs a tápsónak
és a világosságnak okszerű adagolásával képes volt a
növénytenyészetet tetszése szerint irányítani.

Az ásványi sók nemesak magát a növényt táplálják,
hanem a fermentek hatását is befolyásolják és a táp-
anyagok átalakításában is részt vesznek. A földfémek
(alkáliák) tudvalevően roncsoló tulajdonságúak s így ha
a növénynedvben előfordulnak, a növényben végbemenő
s a fermentek által már megindított vegyi folyamatot
siettetik. Bár eddig még nincs tisztázva az a kérdés,
hogy az ásványi sók mily módon folynak be a tápanyagok
kiválasztásába, fel lehet tételeznünk, hogy közreműkö-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

désük ép oly nélkülözhetlenül szükséges, mint a víznek a közreműködése.

Hansteen behatóan foglalkozott azzal a befolyással, a mit az ásványi sók a növény sejtfalának felépítésénél gyakorolnak, s ezzel egyidejűleg a sejtek áteresztő képességét és a növények vízfelvételeit is tanulmányozta. Szerinte a sejtfal képződésénél a mész viszi a főszerepet, de hatását csak abban az esetben képes érvényesíteni, ha bizonyos — növényfajok szerint változó — mennyiségű kalium- és alumínium-só is van jelen. A talaj alkalikus sói a gyökérsejtek zsírsóival különös tulajdonságú lúggá egyesülnek, a mely lúg azután az ásványi sóknak felvételét elősegíti. Hansteen nem osztja azt az eddigi felfogást, hogy a talajsók a gyökérsejtek falán való egyszerű át-szivárgás útján jutnak a növénybe; szerinte ez a felvétel igen szövevényes vegyi folyamattal történik. Hansteen kísérleteit Sieber egészítette ki, a ki a növszövetben (kambium) található calciumnak, magnesiumnak és foszorsavnak szerepével foglalkozott. Sieber kísérletekkel mutatta ki, hogy évszakonként mennyire eltérő a kambiumszövet felszívóképessége és tartalma. Tavasszal a rügyfakadás apasztja a calciummennyiséget, de viszont ugyanekkor a hamuzsirtartalom gyarapodik. Rendszerint kimutatható, hogy a calciumtartalom és a növekedés erélye szoros összefüggésben vannak egymással; ez tehát egyezik Hansteennek azzal az állításával, hogy a sejtfalak képzésében a calciumnak van a legfőbb szerepe. A calcium szervetlen alakban kerül a kambiumba s ott szerves alakban marad lekötvé.

Be van bizonyítva, hogy nemcsak a talaj víztartalmának csökkenése okoz a növény nedvkeringésében pangást, hanem az is, ha a meleg és a világosság rövidebb ideig áll a növény rendelkezésére. Október közepén naponként csak 9 órán át, míg április végén 13 órán át élvezti a növény a világosságot. Ezért ősszel a nedvkeringésben pangás áll be s lehet, hogy ez okozza a levelek elsárgulását is. A nedvkeringésnek hasonló pangása a tenyésztési időszakban ugyan minden éjjel beáll, a nélkül azonban, hogy ezzel egyidejűleg a nappal képzett tápanyagok felhasználásával történő növekedés is hátráltatnék. Ősszel azonban a meleg és a világosság folytonos apadása következtében a nedvkeringéssel egyidejűleg a táplálkozási folyamat is ellanyhul. Az őszi lombhullást s a növekedés szünetelését egyesek azzal is magyarázzák, hogy a koronkenti pihenést a növények is megkívánják; továbbá, hogy a növényekben a tartaléktápanyagok túlságosan felszaporodnak; s végül, hogy a gyökereknek és a leveleknek pótolniok kell a hosszú munkaszolgálatban elfogyott energiájukat. Ezeknél a magyarázatoknál sokkal természetesebb az a feltevés, hogy a tenyésztési szünet azért áll be, mert a tenyésztéshez szükséges életfeltételek nem állnak többé a növény szervek rendelkezésére. Ha a nedvességet kedvelő növények huzamosabb időn át nem jutnak vízhez, a lombzat elhal. A növény életműködésre csak akkor képes, ha a működéshez szükséges életfeltételek megvannak. Ha gondoskodni tudunk arról, hogy a növény állandóan hozzájusson a

szükséges ásványi anyagokhoz, világossághoz, meleghez és vízhez, úgy bármely évszakban is sikerül, még olyan növényeknél is szakadatlan növekedést biztosítani, a melyek máskülönbben tenyésztésüket időszakonként pihentetni szokták.

A növényeknél nem lehet olyan értelemben «a szervek elhasználtságáról» vagy «nyugalmi szükségéről» beszélni, mint az állatoknál, mert az élő növények folytonosan új szerveket hoznak létre, míg a régi elhalt szerveket vagy elvetik (levelek, kéregcserepek) vagy pedig más szervek alapjául használják fel (a törzsnek, gyökereknek, ágak elfásodott része). Ha egy állat végelgyengülésben elpusztul, annak oka az, hogy szervei már elhasználódtak, s kóros anyagok lerakódása által eldugultak, a minek kiküszöbölésére már nincs elég ereje. Egy nagynövésű fa azonban rendszerint éhségben és szomjúságban pusztul el. Korosabb fánál ugyanis az évről-évre szélesbedő évgyűrűk képzéséhez szükséges tápanyagok előteremtése hovatovább nehezebb; a vízfelvételnek és a vízvezetésnek fizikai feltételei rosszabbodnak; az anyagcsere és a klorofill-működés ellanyhul; a levelek áthasonítási munkája elégtelen lesz. Mindezeknek azután az a következménye, hogy az egyensúly megbomlik s a fa táplálék-hiány miatt idővel elhal.

A faalak, mint a vastagodás eredménye.

Felületes vizsgálódásnál a vastagodás folytán keletkezett faalak a fa bonctani szerkezetétől függetlennek tűnik fel.

Sokan a fának és szerveinek alakbeli kifejlődését a természetes kiválással, a természetes célszerűséggel magyarázzák úgy okoskodván, hogy ha az edényeknek és a plasmás faszöveteknek eloszlása a táplálkozási és az anyagszállítási feladatokhoz igazodik, úgy azt is fel lehet tenni, hogy a farostok eloszlása viszont a műszaki célszerűségre van tekintettel. Szerintük a természetes kiválásnak tudható be az, hogy a törzs olyan alakot vesz fel, a mely a legkevesebb anyagfelhasználás mellett a legnagyobb ellentálló erőt képes kifejteni. E szerint az elmélet szerint a törzs — hogy a szél hajlító és nyomó hatását leküzdhesse, — a támadó erők (nehézségerő, szél) támadási pontjait több anyagnak felhasználásával megerősíteni törekszik, s ezen törekvése következtében nyeri azt a mértani alakot, a mely kevés anyagfelhasználás mellett nagy ellentálló erőre képes.

Ezt az elméletet általánosan elfogadták s Metzger dolgozta ki részletesen «A szél mint a fák növekedésének számottevő tényezője» című értekezésében. Metzger szerint minden törzsalak, — legyen az akár szabadállásban nőtt, földig ágas, akár zárt állásban nőtt hosszú törzsű, kiesi koronájú, — úgy van felépítve, hogy a legkevesebb anyagfelhasználás mellett a legnagyobb ellentálló erőt legyen képes kifejteni. Jaccard, a ki a Metzger elméletet megdönteni igyekszik, annak a nézetének ad kifejezést, hogy a szabályos és központos törzsképzésnél különböző élettani tényezőknek, elsősorban pedig a vízvezetésnek van egyedül szerepe. Szerinte a fák törzsük felépítésénél nem-

csak hogy nem takarékoskodnak az anyaggal, hanem ellenkezőleg, sokkal több anyagot használnak fel, mint a mennyit a szél erejének legyőzése indokoltta tesz. A Metzger elméletnek elletmond az, hogy a hajlító erővel szemben a törzsnek nem minden része képes egyforma ellentállást kifejteni; továbbá, hogy a fatörzs ellentállása a hajlítással szemben vastagság szerint is változik, mert a vastagság növekedésével az ellentállás aránylag kisebbedik; végül, hogy a szabadállásban nőtt fáknál az ellentállás koronájuk fejlettségéhez viszonyítva nagyobb, mint a fiatalabb és vékonyabb törzseknél. Ha azután azt látjuk, hogy a fák még ezen anyagpazarlás mellett felépített törzsükkel sem bírnak el nagy igénybevételeket (szélvihar, hónyomás stb.), úgy igazán nem tudjuk, hogy annak a sokszor hangoztatott műszaki czélszerűségnek milyen előnyöket is köszönhet a fa.

A Metzger-elmélet sokkal kevesebb hívőre talált volna, ha látszólagosan nem egyezett volna azokkal a kísérleti eredményekkel, a miket Hartig R. ért el, a ki a szélhatásoknak és a nehézségerőnek faformáló befolyását tanulmányozta. Hartig ugyanis kimutatta, hogy abban az esetben, ha egy fatörzsre ugyanazon irányban állandó hajlító erő hat, a meghajlított törzs homorú oldalán a vastagodás erősebb, mint a domború oldalon, s hogy a hajlítás folytán összenyomott szakaszon a szöveti szerkezet elváltozik. Ha tehát ennek a kísérletnek a nyomán fel lehetett tételezni azt, hogy a szélnyomás a növekedési erélyt fokozza, úgy indokoltnak látszott az a feltevés is, hogy a szélnek általában törzs-alakító hatása van.

A dolog azonban a valóságban sokkal szövevényesebb.

1. A hajlító erő és a növekedési erély emelkedése között nincs állandó arány, mert a hajlító erő — nagyságához képest — mindig más és más visszahatást kelt.

2. A vastagodási gyarapodást ki lehet mutatni a törzsnek, ágak, gyökérnek minden olyan meghajlott szakaszán is, a mit nem külső erő hajlított meg.

3. Ha a törzs alakja a szélhatásnak lenne az eredménye, úgy a törzsnek a különböző irányú helyi szelek iránya szerint össze-vissza minden irányba elhajolva kellene kifejlődni; a központos növéssű és szabályszerű szövetű törzs pedig a ritkaságok közé tartoznék.

4. Tehát vagy a szélhatás eredménye a mostani faalak, s akkor nem lehet természetes kiválásról beszélni vagy pedig a természetes kiválásnak eredménye a fa mostani alakja, a melynél minden meg nem felelőnek kiküszöbölése mellett a faji jelleg domborodott ki, de ebben az esetben ez a megállapodott forma, mint örökölhető, nem lehet többé a mai szélhatásnak alávetve.

Mindezekből látható, hogy a Metzger elmélet önmagának is elletmond.

*

A növények növekedését különböző külső behatások irányítják, s jellegzetes alakjuk a szerint fejlődik ki, a mint az egyik, vagy a másik külső behatás az uralkodó; de nemcsak az alak, hanem a növény élettani magatartása és az összes életszervek kifejlődése is az említett külső behatásokhoz igazodik.

A levegő és a világosság, a mik a növény táplálkozását irányítják, a koronát minden oldalról egyformán és szabályosan veszik körül, ennek következtében tehát a növény törzse is központosan fejlődik ki. Avízszintesen futó ágak kifejlődésére természetesen ez nem áll, mert arra más erők is — különösen a nehézségerő — hatnak, a melyek azután hol luzásra, hol nyomásra veszik igénybe az ágat és a kambiumra gyakorolt állandó behatásuk alatt szükségképpen a külpontos, kétoldalas alaknak kell kifejlődni.

Nézzük közelebbről azokat az okokat, a melyek az évgyűrű-szélességnek a törzs különböző magasságaiban mutatkozó eltéréseit idézik elő. Alighanem itt is a vízkeringésnek van a legfontosabb szerepe.

Fel kell tennünk, hogy a törzsben egy vízvezető-pászta van, a mely a folytonos vízszállítást eszközli, s a mely a vízpárologtató-szervekkel szoros összhangban áll. Ezt a vízvezetőpásztát a 3—4 legutolsó évgyűrűben található edényeknek és vezető-fasejteknek összesége adja. Egy teljes gesztű lúcz- vagy jegenyefenyő-törzsnek a koronához legközelebb eső részén a vastagodás gyorsabb, mint az alsóbb részekben, még pedig azért, mert a legutolsó évgyűrűnek, — a melyben a vízvezetés legnagyobb részt történik, — csak akkor lehet egyforma vízvezetőképesége, ha a felső, kisebb átmérőjű szakaszon nagyobb szélességet ér el, mint az alsó szakaszon, a hol a törzsátmérő nagyobb. Jaccard, abból a feltevésből kiindulva, hogy az egy- és ugyanazon évgyűrűben levő vízvezető-pászta a törzs különböző magasságaiban is arányos az évgyűrű egész területével, egy olyan eszményi törzset próbált szerkeszteni, a milyennek egy lúczfenyőtörzsnek feltétlenül lennie kell, hogy vízvezetőképesége egész hosszában mindenütt egyforma legyen. Kísérleteinél azt találta, hogy a lúczfenyőtörzsek ezt az eszményi törzsalakot eléggé meg is közelítik; továbbá azt is tapasztalta, hogy az évgyűrűk területe a törzs pár méternyi magasságában a legkisebb, innen azután úgy felfelé, a korona felé, mint a gyökerek felé fokozatosan nagyobbodik.

Jaccard oly eszményi törzsalakot is szerkesztett, a melynek ellentállóképesége bármely magasságban egyforma; ezzel az eszményi törzsszel is összehasonlította az erre kijelölt törzseket. Méréseiből kitűnt, hogy a törzsek átmérője 3 m. magasságban pontosan egyezik az eszményi törzs átmérőjével, ezen a ponton felül az átmérő kisebbedik, 11.6 m.-nél (t. i. a hol a száraz ágak kezdődnek) eléri a normálisat, ezen felül a normálisnál nagyobb lesz egészen a korona alapjáig, vagyis a zöld ágak kezdetéig, a hol az átmérő viszonylagosan a legnagyobb. Általános szabályul lehet tehát tekinteni azt, hogy a legalsó száraz ágak és a korona kezdete közti szakaszon a törzsek a legnagyobb növekedést mutatják. Jaccard ennek okát abban látja, hogy itt az átmérőnek, illetve az évgyűrűnek kiszélesedése azért szükséges, hogy ezzel a vízvezető-pásztának kisebbedése, a mi a száraz ágak fennmaradása folytán következik be, kiegyenlítettessék. Jaccardnak egyébként mesterségesen is sikerült a vastagodást növelni azzal, hogy a törzsekbe kis üvegsöveket helyezett el, miáltal az élő fapászta vezetőfelületét ép úgy csökkentette, mint a hogy azt a száraz ágak teszik.

*

A fatörzs tövének kiszélesedéséről — terpeszéről — általánosan azt hiszik, hogy ez van hivatva biztosítani a fa állékonyságát; keletkezését pedig a fának az erdművi befolyásokhoz való alkalmazkodásával magyarázzák. Ennek azonban ellentmond az a tapasztalat, hogy a csekély nedvességű homokos vagy sziklás talajon a fákat a szél kidönti, dacára annak, hogy — gyökérzetüket nagy területen terjesztvén szét — megfelelő terpeszszel bírnak. Minthogy továbbá a húzási és a nyomási feszültség a törzs tövénél csak igen kis mértékben juthat érvényre, érthetetlen, hogy a terpesz, az erdművi befolyások következtében keletkezhetnék.

A valóságban a terpesznek inkább élettani szerepe lehet. Ott, a hol a gyökérzet a törzsbe fut, a vízáramlás az irányváltozás következtében szükségszerűen meglassúdik; a terpesznek tehát az lehet a rendeltetése, hogy gyarapítva a vízvezető utakat, ezzel az előbb említett meglassúrást megszüntesse.

*

A növénynek mindazok az életnyilvánulásai, a miket eddig alkalmazkodási jelenségeknek tekintettek, többnyire mostani befolyásoknak a következményei. Sohasem szabad a növényéletben tapasztalható jelenségeket úgy tekintenünk, mintha azok az alkalmazkodásnak, a természetes kiválasztásnak öröklött megnyilvánulásai lennének, mert hisz lépten-nyomon láthatjuk, hogy a növények mennyire alá vannak vetve a mostani viszonyok közvetlen hatásának. Reméljük, hogy hova-tovább sikerülni fog megismernünk az összes tényezőket, a mik úgy a faji, mint az egyéni jelleg kifejlődésénél közrejátszanak.

A fák pusztulása a háború következtében.

J. George, francia erdész néhány évvel ezelőtt beható tanulmányok alapján egy művet adott ki azokról a sérülésekről, a melyeket a katonai lövöldök közelében fekvő erdőkben a francia katona fegyver eltévedt golyói részint közvetlenül, részint visszapatannás folytán a fákon okoztak. Megállapításai szerint az egyenes irányban becsapódó golyó gyakran csak alig látható lyukat hagy hátra. Ez kevésbé vehető része, mint az a seb, melyet az oldalt becsapódó golyó okoz; a visszapatannó golyó pedig még a fakérget is szilánkokká zúzza. A golyó távozási nyílása, épp úgy, mint az emberi testen, nagyobb, mint a behatolási nyílás. George szerint ezek a sebek sohasem gyógyulnak be; a fa a legtöbb esetben menthetetlen. Azonnal nem pusztul ugyan el, hanem egy ideig még tovább sínylődik, azonban már az elmúlásnak van szentelve és műszaki czélokra már nem értékesíthető, hanem fája már csak mint tűzifa jöhet számításba, azonban még erre is csekély értékű.

Ha pl. tölgyfán egy ilyen sebet megvizsgálunk, látjuk, hogy a fa életnedve kicsordult és hogy a törzs fertőzést szenvedett. A kéreg sérülésein keresztül a nedv a fába hatol és vele együtt az esővíz is beszívárog. Miután a szövetek szétroncsolódtak, azoknak tartalma a fanedv és víz keverékében feloldódik. A tannin ennek követke-

tében felbomlik, a nitrogén és hidrogén tartalmú szövetek erjedésbe mennek át és ez az erjedés, a mely fertőzés folytán keletkezett, külsőleg is láthatóvá válik a seb széleinek rozsdabarna színe útján. Ez a genyszerű folyadék tele van apró lényekkel, a melyek előbb vagy utóbb a szövetek felbomlását okozzák. A pusztulás, mely lassan kezdődik a fiatal fáknál világosabban észrevehető, mint az idősebbeknél és a sebesülések számával fokozódik. A fa gyökere minden esetben elrothad. Minden seb egy-egy fertőzési góczpont, mely tovább terjeszkedve, a rothadást a beteg részről átviszi az egészségesre, s aztán tovább terjeszti.

A seb a káros rovarok részére nyitott kapu, melyen át behatolnak a fába, megfúrják folyosóikat a lágy szövetekben s a dúsán terített asztalon lakmároznak. A fa elpusztulása néhány esztendő alatt bekövetkezhetik.

A mi a tölgyfára nézve áll, még inkább áll a bükkre. A sebesülés ennél is fertőző betegséget okoz, melynek következtében a fa legföljebb két és fél év alatt elpusztul. Pájának szintén nincs műszaki értéke és csak tüzelési czélokra alkalmazható; azonban tűzereje hasonlíthatatlanul csekélyebb, mint az egészséges fáé. Ezeket a tapasztalatokat minden fanemnél bebizonyítottak találjuk.

A tűlevelű fák még jobban szenvednek, mind a lomblevelűek, mert a tűlevelűeknél a sebből és a szétszakadt szövetek hasadékaiból még gyanta is folyik ki, a mi a seb behegedését lassítja. A gombacsirák a sebben elszaporodnak, a fa életképessége és ellenálló ereje csökken, minek következtében a tűlevelű fában élősöködő rovarok a beteg fával könnyen elbánnak. A jegenyefenyő nagyobb ellenállást fejt ki, mint a vörösfenyő, vagy a lúzfenyő, a mely legkevésbé tud a betegséggel megküzdeni. A fa látszólagos jó kinézésétől nem szabad félrevezettelnünk magunkat, hanem ilyen esetben is, a helyett, hogy a sebesült erdőt hosszú halálküzdelemnek tennénk ki, a leghelyesebb idejekorán gondoskodni annak a kivágásáról és az újra erdősítéséről.

A völgyzárók halászati hasznosítása.

Irta: *Simmonffy Gyula.*

A völgyzáróknak a patakhalászatra gyakorolt hatása.

E kérdés elbírálásánál a következő szempontok jönnek figyelembe: A völgyzárók rendeltetése, mint tudjuk, magas vízállás idején a felesleges vizet felfogni, kis vízállásnál ugyanazt leadni és értékesíteni. Ilyen rendeltetés mellett a völgyzárót folyószabályozási műnek is lehet tekinteni s mint ilyennek, a folyó- vagy patakhalászatra gyakorolt hatását tagadni nem lehet. Az által, hogy a völgyzáró az árvizeket felfogja, egyúttal az alábbfekvő folyó- vagy patak szakaszok környékét többé-kevésbé megfosztja az elárasztás lehetőségétől, mindenesetre csökkenti az áradásos terület nagyságát és időtartamát és ezzel az illető halasvíz haltermőképességét kisebbiti. Völgyzárók létesítése nyomán továbbá rendszerint különböző ipartelepek keletkeznek. Mennél inkább szaporodnak ezek, kártékony hatásuk

annál inkább szembevetendő. Hogy a fenti szempontok szerint szenvedett kárból mi írható a völgyzárók rovására, azt pontosan megállapítani nem lehet, miután az egész völgy folyószabályozásának a völgyzáró csak egy részét teszi. A szenvedett károkat mintegy kiegyenlíti az a tény, hogy a völgyzáró megakadályozza a halivadéknak a nagy és hirtelen beálló árvizek által való lesodrását.

Kétséget kizáró módon megállapítható kártékony hatása a völgyzáróknak az, hogy az ívás végett felfelé törekvő halak útját teljesen elzárják. Ez a hatás annál nagyobb, minél mélyebben van a völgyben a völgyzáró elhelyezve. Magasabban fekvő völgyzárók e tekintetben kedvezőbbek, mert a völgyzáró alatt rendszerint több olyan mellék-patak fordul elő, a hol az ívó pisztrángok hivatásuknak eleget tehetnek.

Ha a völgyzáró és a tápláló patakokhoz fűződő halászati jog egy kézben van, akkor a völgyzáró csak hasznára lehet a pisztráng-halászatnak, miután a völgyzáróban a salmonidafélék természetes és egészséges viszonyok között fejlődven, a származó ivadék is fejlett és egészséges lesz.

A mesterséges haltenyésztés szempontjából a völgyzárók jelentőségét tehát emeli az is, hogy az anyahalak tartására és felnevelésére kiváló helyül szolgálnak. A természetszerű viszonyok között felnőtt anyahalak (az ívás előtt kifogva s az ivartermék érettsége alkalmával kifejve) olyan jóminőségű ikrát szolgáltatnak, a milyenre szűk határok közé szorított s rendszeres üzemű pisztrángos tógazdaságban neveltek nem képesek. Ez okból kifolyólag a gazdasági és üzleti alapon álló tógazdaságok tulajdonosai, a mennyiben alkalmuk van, igen helyesen teszik, ha a fenti célra völgyzárókat bérelnek ki.

*

Eddig tart a münsteri gazdasági kísérleti állomásnak általam csak a szükséges terjedelemben ismertett közleménye. A közlemény végén többek között megjegyzi még *Thienemann*, hogy völgyzárók létesítésekor nemcsak a halásztechnikusokat, hanem a tapasztalt hidrobiológusokat is meg kell hallgatni, továbbá, hogy az eddig szerzett elméleti és gyakorlati tapasztalatok mellett alapos a remény, hogy jövőben a völgyzárók halászati hasznosítása nagyobb eredményekkel fog járni!

* * *

A németországi völgyzáróhalászatot *Thienemannon* kívül különösen *Eberts* titkos kormánytanácsos és *dr. Walter E.* tanulmányozta. *Eberts* felfogásáról, elvéről és működéséről már ezen közlés első részében olvasottakból is némi fogalmat alkothattunk magunknak. Régi, kipróbált embere és kutatója ő a halászat, különösen pedig a völgyzáróhalászat ügyének. Kiválóan tevékeny elméleti és gyakorlati szakember, a kinek véleményét számtalan esetben kikérik, tudását igen sokra becsülik. Tanulmányutam ideje alatt személyesen volt alkalmam vele hosszasan érintkezni.

A völgyzárók halászati hasznosításának kérdésében — bár *Thienemannal* sokat vitatkoznak — nem lehet állítani,

hogy felfogásban ez utóbbtól lényeges különbség választaná el.

Dr. E. Walter neve halászati szakmunkái által szintén általánosan ismeretes. Tudományos, nagykézülttségű ember, kiváló természetmegfigyelő, logikus gondolkozású egyén. Felfogásában és gondolatmenetében mintha *Thienemann*hoz állana közel s ezért részletesebb méltatásába ez alkalommal nem bocsátkozom.

Magyarországi viszonyok.

Tulajdonképpen a völgyzárók — mint a milyenekről az előzőekben volt szó — nálunk ezidőszertig alig vannak. Erdészeti és bányászati kezelésben van azonban számos kisebb-nagyobb «vízzáró gát», «vízzárda», «vízfogó», «duzzasztó» stb. és vannak természetes tavaink (tengerszemek stb.), a melyeknek halászati hasznosításával bizonyára érdemes foglalkozni. Önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy a Németországban szerzett tapasztalatoknak nem lehetne-e nálunk már most hasznát venni, illetőleg a németországi völgyzáró és tavi halászat mai fejlettsége mellett szerzett tapasztalatok nem lehetnének-e már ezidőszertig is kiindulópontjai a mi vízfogóink és magasabban fekvő tavaink halászati üzembevitelének? Elsősorban tisztába kell jönnünk azzal, hogy a mi vízfogóink megfelelnek-e az okszerű halászati üzem követelményeinek?

Vízfogóink mai állapota szerint különbséget tehetünk üzemben (használatban) álló és üzemben kívül helyezett vízfogók között.

I. Az erdészet és bányászat céljára épült, üzemben kívül helyezett vízfogók, hacsak nagyobb helyreállítási és kezelési költséget nem igényelnek, az okszerű és jövedelmező halászati hasznosításra, talán kevés kivétellel, mind igen alkalmasak. Ezeket mint kész halastavakat tekinthetjük, a melyeknek medrét vízzel bármikor megtölthetjük és a szükséghez képest le is csapolhatjuk. Tehát csak a megfelelő népesítésről és lehalászásról kell gondoskodni. Ezeknél a vízfogóknál igen fontos, figyelembe veendő körülmény az, hogy a gáttest milyen anyagból épült és hogy általában véve a gátépítő technika szabályai az alapozás, a gátgyökerek bekötésénél stb. mennyire találtak helyes alkalmazásra. Ha kevés a tápláló víz, erős a gátszivárgás és kicsiny a nyerhető vízterület, akkor a nagy karbahoza-tali és tatarozási költségek miatt már előre lemondhatunk a vízfogó halászati hasznosításáról, hacsak a vízfogó újjáépítését valamely fontosabb érdek (ipari, gazdasági, jóléti) nem követeli, a mely esetben a halászat, mint a vízfogó mellékhaszonvétele jöhet számításba.

Földből, vagy kőből, vagy mindkét anyagból vegyesen épült vízfogók a legkevesebb tatarozási és karbantartási költséget igénylik, tartósságuk úgyszólván örökös. Ebből a szempontból a bányászati kezelés alatt állott vízfogók a halászat céljaira alkalmasabbak, mert ezeknél a gáttest építéséhez rendszerint földet és követ használtak, ellenében az erdészeti kezelés alatt állottakkal, a melyek jó részt fából és földből vagy kőből, leginkább az ú. n. kőszekrényes gátak módjára készültek. Ezeknek a tartóssága korlátolt, karbantartási költségük pedig — tekintettel a

fenyő- és egyéb épületi fának jelenlegi magas ára — nagy.

Fontosak a gáttestbe épített és a lecsapolás vagy vízszabályozás céljaira létesített műtárgyak (árapasztók, zsilipek, kapuk) milyensége és állapota. Ezek a műtárgyak az üzemén kívül helyezett vízfogóknál majdnem minden esetben feltalálhatók még és megbírálsuknál arról lehet szó, hogy azok esetleg minden módosítás nélkül csupán halrekesztő ráccsal való ellátás mellett alkalmaztassanak-e, avagy helyettük a tógazdaságoknál szokásos ú. n. barátságzilipeket építsük-e? Ha a barátságzilip mellett döntötünk, akkor tekintettel arra, hogy vízfogóink helyenként tekintélyes mélységűek és a tápláló víz is bőséges lehet, megfelelő árapasztó zsilip mellett csak megfelelő méretekkéll bíró és teljesen betonból készült barátságzilipet építsünk.

A betonzilip függőleges csövét a Németországban helyenként látottak szerint esetleg az alsó vízrétegekig leérő homloklappal látjuk el avégből, hogy nyáron a vízfogó alsó hidegebb vízrétege távolodjék el, így a víz hőmérséklete a tó vízében élő szerves életre (planktonra) kedvezőbb legyen.

II. Az üzemben lévő vízfogók halászati hasznosítása teljesen az előző fejezetekben leírt németországi, illetve külföldi tapasztalatok nyomán alakulhat ki. A halászati hasznosítás lehetősége és módja a természeti viszonyok mellett a vízfogó rendeltetéséhez fog alkalmazkodni. Az erdészeti kezelésben és üzemben lévő vízfogók a legtöbb esetben nem felelhetnek meg a halászati hasznosítás feltételeinek. E vízfogóknak rendeltetése ugyanis az, hogy a fának vízben való szállítására szolgáló patakok és kisebb folyók vízmélységét a szállítás céljaira (tutajozás, úsztatás) alakalmassá tegyék, a vízszint emeljék. Ebből kifolyólag az erdészeti vízfogók vize a szállítási időszakban (rendszerint tavasszal, ritkán nyáron, ha szükséges ősszel is) aránylag gyakran és rövidebb idő alatt, gyorsan ürül ki és bár a megfigyelések szerint nincs okunk félni attól, hogy a vízfogóban lévő halállomány a gátvízzel együtt elmenekül, vagy elsodródik, mégis a gyakori és gyors kiürülés, illetve a nagy vízjáték hatása miatt a halállomány a fennmaradásához, táplálkozásához és szaporodásához szükséges nyugalmat fel nem találhatja, másrészt ezen folytonos egymásután következő gyors lecsapolódás folytán a vízfogóba, a halak táplálkozására szolgáló alsórendű állatvilág, a plankton kedvezőtlenül fejlődhet ki, illetőleg a már létrejött plankton minden egyes gátvíz alkalmával a gátudvarból mintegy kiöblítettik. Kivételes esetek természetesen előfordulhatnak. Magam is láttam már üzemben lévő erdészeti vízfogót, a mely halászati hasznosításra alkalmas. Nagy területet elfoglaló vízfogóknál részint a terepalakulás, részint mert okszerű építkezés mellett rendszerint a völgy legkeskenyebb részét igyekszünk áttölteni, előfordul, hogy a víznek egy tekintélyes része visszamarad a gátudvarban. Rendszerint lankás völgyben épített vagy eliszapolódott vízfogók az ilyenek, a melyekben a vízjáték alig 1—2 métert tesz ki s így bennük a halak viszonylag nagyobb nyugalomra találhatnak, a rendszerint iszapos mederben pedig dús alsórendű állati élet, haltáplálék fejlődhet ki.

A bányászati vagy kohászati kezelésben levő vízfogók megítélésünk szerint halászati célra megfelelőbbek. Rendeltetésük turbinák, gépek, zúzóművek stb. részére a szükséges egyenletes, állandó üzemvizet szolgáltatni, működésükre nézve nagyjából és egészben olyanok, mint a tulajdonképeni völgyzárók, ezektől legfeljebb terjedelemlre nézve különböznek. E vízfogókra tehát majdnem kivétel nélkül áll az, a mit a völgyzárókról elmondottunk s így a sikeres halászati üzem titka főképp a lehalászás nehézségeinek leküzdésében keresendő. Megkülönböztetésül talán csak azt lehetne még felémlíteni, hogy a mi vízfogóink rendszerint a völgyek felső szakaszán létesültek, tengerszint feletti magasságuk nagyobb, általában 300 m.-en felüliek és hogy klímánk zordabb, illetőleg nagyobb szélsőségeket feltüntető, mint Németországé. Halászati szempontból e révén beálló kedvezőtlenebb helyzettel szemben viszont áll az, hogy vízfogóink nem olyan mélyek és így nyáron az alsó vízrétegek jobban felmelegedhetnek, a mi tápláléktermés szempontjából fontos.

Hogy már most valamely vízfogó halászati hasznosításra alkalmas-e s hogy milyen legyen annak üzeme, azt minden egyes esetben csak alapos helyszíni szemle alapján lehet eldönteni. Ez alkalommal az elmondottak szerint, vizsgálat tárgyává kell tenni a vízfogó nagyságát, a táplálóvíz mennyiségét, minőségét, biológiai (életlani) tulajdonságait (planktontartalmára sokszor, különösen nyáron szabad szemmel is következtetést vonhatunk), a környékbeli vizek halfaunáját, a víz hőfokát, a klimatikus, talaj és személyzeti, az értékesítési viszonyokat, a vizekhez fűződő halászati és egyéb jogokat stb., ezenkívül, ha üzemén kívül helyezett vízfogók felhasználásáról van szó, alaposan szemügyre vesszük az egész gáttest (vízfal stb.), a meglévő műtárgyak minőségét és állapotát, a netalán szükséges tatarozásokról, átalakításokról pontos tervet és költségvetést készítünk, mert csak ezen adatok birtokában leszünk abban a helyzetben, hogy a várható jövedelemre nézve megbízható következtetéseket vonhassunk.

(Folyt. köv.)

A hadbavonult kincstári erdészeti altisztekről.

A hadbavonult kincstári erdészeti altisztekről újabban a következő értesítéseket kaptuk:

a) *Kitüntetés kaptak*: *Pap Demeter* napibéres erdőőr Jósikafalva (Kolozsvár), a II. oszt. ezüst vitézségi érmen kívül, újabban az I. oszt. ezüst vitézségi érmet; — *Mihályi Jenő* m. kir. erdőőr (Lugos), a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, valamint a vörös kereszt hadiékítményes ezüst érmét; — *Matuska József* m. kir. erdőőr (Lugos), II. oszt. ezüst vitézségi érmet; — *Bálint István* m. kir. erdőőr (Lippa), cs. és kir. szakaszvezető, az ezüst érdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján; — *Turek József* m. kir. erdőőr (Tótsóvár), cs. és kir. őrmester, a bronz- és az I. oszt. ezüst vitézségi érmet kapta, utóbbi azért, mert 1916 június 15-én 160 emberrel megszállta a Rostoki erdőben a 362-es magaslatot s azt a paranshoz híven mindaddig tartotta, míg a zászló-

alj visszavonult ; — *Ilk Adolf* m. kir. erdőlegény Gredistye (Szászsebes), a bronz vitézségi érmet ; — *Brkics Pál* kir. erdőőr (Vinkovci), cs. és kir. őrmester a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján ;

b) *megsebesültek* : *Ifj. Kacsó István* m. kir. főerdőőr Kovászna (Kolozsvár), a ki a román betörés folytán történt menekülés alkalmával a csendőrségnél katonai szolgálatra jelentkezett, 12 napi csendőri szolgálat után srappnell lövéstől tüdővérzést kapott ; — *Ambrózy László* m. kir. erdőlegény (Zsarnócza), tart. tizedes ; — *Schmerák Antal* m. kir. erdőlegény (Apatin), a jobb karján ; — *Beu Sándor* m. kir. erdőőr Kőrösbánya (Szászsebes), az olasz harcstéren könnyű fejsebet kapott ; — *Holczbauer József* m. kir. segéderdőőr Kudsir (Szászsebes), másodikban ; — *Vuruna István* kir. erdőőr (Vinkovci), cs. és kir. őrmester, az olasz harcstéren kőomlástól a lábán ;

c) *hadifogságba jutottak* : *Dokics Stoja* m. kir. erdőőr (Lugos), olasz hadifogságba ; — *Takács András* m. kir. erdőőr (Lugos), orosz hadifogságba ; — *Andrik Mihály* m. kir. erdőőr (Gödöllő), orosz hadifogságba ; — *Turek József* m. kir. erdőőr (Tótsóvár), cs. és kir. őrmester, orosz fogságba ; — *Kerpán János* napibéres erdőőr (Orsova), orosz hadifogságba Kazán-ba ; — *Dobranics Pál* kir. erdőőr (Vinkovci), tart. tizedes, orosz hadifogságba ;

d) *megbetegedtek* : *Markocsány Károly* m. kir. erdőőr (Máramarossziget), tüdőbaja miatt a katonai szolgálatból végleg elbocsájtott ; — *Máris Péter* napibéres póterdőőr (Kolozsvár) ; — *Batina Milos* napibéres erdőőr (Zagreb) ;

e) *előléptetésben részesültek* : *Matuska József* m. kir. erdőőr (Lugos), tart. őrmester, soronkívül törzsőrmesterré ; *Pomothy Ernő* m. kir. erdőlegény (Gödöllő), tábori tüzér tizedes, szakaszvezetővé ;

f) *eltűntek* : *Szamosközy Bálint* m. kir. erdőőrt Stréza-kereszisóra (Kolozsvár), a román betörés alkalmával az ellenség elhurcolta s azóta értesítés nem jött róla ; — *Drazsits Timót* m. kir. póterdőőr (Apatin), a bukovinai fronton.

A vad ürüléke.

A vad ürüléke lehet szilárd és folyékony. A szőrmés vadnak van szilárd és folyékony ürüléke, a szárnyasnak csak szilárd (legalább tágabb értelemben véve).

Alábbiakban csak a szilárd ürülekről, a melyet hullatékknak nevezünk, lesz szó, míg a folyékony ürülekről csak annyit említünk, hogy ha elég friss, a lábnyomokkal együtt észlelhető. A vad nemét és korát is meg lehet az ürüleből állapítani.

A felnőtt kutyaféléket kivéve az összes szőrmés vad hímjének vizelete a négy lábnyoma között van, a felnőtt kutyaféléké legtöbnyire azoktól oldalt, míg az összes nőstények vizelete a hátsó lábak mögött látszik. Sok és nagy vizelet idősebb, kevesebb és kicsiny vizelet fiatalabb egyedre mutat.

A szarvasfélék hullatéka formájára nézve nagyjában hasonlít a juhéhoz.

A szarvas hullatéka természetesen sokkal nagyobb s

e mellett az állat kora és neme szerint megint kisebb vagy nagyobb s e mellett az évszakok, illetőleg a táplálék szerint változik az állománya is. Színe friss állapotában feketésbarna, zöldesfekete vagy sötétén szürkésbarna és fényes. A bika hullatéka télen rövid, vastag, az egyik végén hegybefutó, a másikon lapított s kis horpadás van rajta, a melybe a következő darab hegyes vége beleillik. Tavasszal lágyabb, vastagabb, laposabb és egyenlőtlenebb formájú s egyik darab a másikkal jobban összeállott. Áprilisban ökölnyi nagyságú darabok bikára vannak. Nyáron a hullaték hosszúkás, hengeres végén hegybefutó, a másikon annak felvételére mélyedés van és fürtösen egybefüggve hull ki és valamicskét keményebbre válik ; a kövérség (augusztus) idejében nyálkával vonódik be.

A mint az üzekedés beáll, a hullaték jelentékenyen kisebbedik s végtére téli alakjába megy át.

A suta hullatéka télen hasonlít a bikáéhoz, csak hogy hosszabb hegye nem oly kinyúlt s tompa hegyén a mélyedés vagy hiányzik, vagy alig észrevehető.

A dám hullatéka kisebb a szarvasénál, de hasonló hozzá.

Az őz hullatéka apró, hosszúkás hengerded, végén tompa és fekete színű.

A tülkös szarvúak közül a zergéé a kecskéhez, a mufloné a juhéhoz hasonló.

A vaddisznóé a házidisznóéhoz hasonló.

A nyúlfelek hullatéka apró, mintegy kisújjnyi átmérőjű golyókból áll s töbnyire sárgásbarna színű.

A medve hullatéka nagy csomókban málna, áfonya vagy vadalma maggal keverve, zabbal, levéllel, esetleg szőrrel vegyes, sötétszínű.

A kutyafélék hullatéka szőrökkel, apró csontokkal kevert és a kutya hullatékához hasonló.

A macskafélék hullatéka a házi macskáéhoz hasonló, rendszeren szőrrel, tollal kevert. A hiúzé nagy s félig takart, a vadmacskáé kisebb s egészen betakart.

A menyétfélék hullatéka minő a borz, kutyáéhoz hasonlóan rovarokkal van tele.

A vidráé halpénzzel, szálkával és rák maradványokkal tele, erős halszagú és sötétzöld vagy barnászöld színű, hamar fakul s piszkos fehérre válik. Hullatékát mindig száraz emelkedett helyen rakja le, néha messze a vízparttól, pl. rétbén fekvő homokhalomra. Hasonló a nyérezé is.

A görényé, menyété, a házimacskáéhoz hasonló és erősen büdös. A nyesté és nyuszté pézsmaszagú.

A fajtélék hullatéka az éjjeli szállásuk alatt nagy mennyiségben van egy csomóban. Siketfajdá a legnagyobb, császármadaré a legkisebb.

A fázánféléké a házityúkéhoz hasonló, a fogolyféléké ennél kisebb.

A futók rendjébe tartozó madaraké a házityúkéhoz hasonló, de annál nagyobb vagy kisebb.

A réczeféléké a házi réczéhez, a lúdféléké a házi lúdéhoz hasonló.

A galambé, mint a házi galambé.

A ragadozók ürüléke hol kisebb, hol nagyobb tollal, szőrrel kevert és büdös.

K. M.

Gazdasági tanácsadó.

A téli tojókról. A nem baromfitenyésztő is tisztában van azzal, hogy télen a tojások igen nagy keresetnek örvendenek, — a mi a jelenlegi háborús világban, még előre nem látott mértékben fokozódott — miért is olyan tyúkok, a melyek télen is tojnak, jövedelmezőség tekintetében erősen fellendítik a baromfitenyésztés bevételeit. Ezért úgy a hazai, mint a külföldi kiváló tenyésztők egész légiója, olyan fajta előállításán fáradozik, a mely az eddigi fajtákat a téli tojáshozam tekintetében felülmulja. Az ázsiai fajták többé-kevésbé csaknem kivétel nélkül téli tojók, de azért mégsem lehet azt mondani, hogy jó téli tojó fajták. Abszolút értelemben ilyen fajtát, a mely jó téli tojó lenne, sohasem fog sikerülni a legprecízebb vérkeresztezés és tenyész kiválasztás útján senkinek se kitenyészteni, mert a tojóképeség, legyen az általános értelemben vett tojóképeség vagy téli tojóképeség stb., nem fajta, hanem egyéni tulajdonság, vagyis minden fajta keretén belül találunk jó, közepes, rossz, téli és nem téli tojóegyedeket. Azonban nem abszolút értelemben, lehet szó jobb és kevésbé jó, téli és nem téli tojókról; hiszen az magától értetődik, hogy egyik fajtán belül, aránylag több a jó tojóegyed, mint a másik fajtában.

Tekintettel arra, hogy a tojóképeség, minden körülmények között inkább egyéni, mint fajtulajdonság, okszerű tenyész kiválasztással minden egyes tenyésztő javíthat állatjainak tojóképeségén és pedig úgy, hogy mindenkor csak a legjobb tojóegyedek után nevel csibéket; azonban nemesak az anyaállat tojóképeségére kell figyelemmel lenni, hanem az apaállatra is, mert a hímnemű állat is, ha nem is direkt, de indirekt átviszi anyjának jó, vagy rossz egyéni tulajdonságait utódjaiba, daczára annak, hogy elméletben az utód anyjától a belső tulajdonságokat, az apától meg a külémet örökli. Azonban ez még nem minden, mivel ezeket az utódokba átvitt tulajdonságokat meg is kell szilárdítani, mert mit ér az, ha ezek a jó tulajdonságok az utódokban nem állandóak. Azt, hogy ezek a jó tulajdonságok meg is maradjanak, csakis beltenyésztés útján érhetjük el és pedig a legezészerűben úgy, hogy az anyát a fiával és ezek utódjait ismét az előbbi apaállattal párosítjuk, ezt a generációt azután már más jó anyától származó kakással párosítjuk, mivel ebben a generációban a jó tulajdonságok már megležitostosan le vannak kötve és ha az apaállat is, a melylyel ezeket párosítjuk, szintén jó téli tojó anyától származik, akkor nincsen mitől félni. Legjobb, ha a jó tojótól származó apaállat saját nevelésünk, azonban más törzsből származó, mert akkor legalább tudjuk eredetét. Egyáltalában, ha valamiféle egyéni tulajdonságra dolgozunk, akkor mindig óvakodjunk idegen apaállat behozatalától, mivel ki biztosít minket arról, hogy nem épen ellenkező tulajdonságokkal felruházott anyaállattól származik-e az apaállat; ilyen meg gondolatlan vérfelfrissítéssel, egész eddigi fáradságunk kárba vesztet, illetve tenyésztünket évekre visszavethetjük, daczára annak, hogy a baromfiak aránylag gyors fejlődésűek.

Ha téli tojókra vagy jó tojókra szert akarunk tenni, nemesak a fenti általános állattenyésztési szabályokat kell szem előtt tartani, hanem állatainkat megfelelő (elegendő mennyiségű és tápdús) eleséggel is el kell látni, a mi a jelenlegi requirálások mellett nem épen könnyű feladat — valamint elhelyezésükre is tekintettel kell lenni, mert éhező és fázó baromfitól még akkor se várhatunk elég tojást, ha az évek hosszú során a leggondosabb tenyész kiválasztásnak volt is alá vetve. A meleg ólokat túlzásba venni nem szabad, mert a meleg ólban annyira elpuhulnak állatkáink, hogy a legkisebb hideg vagy a leggyengébb szél is azonnal megárt nekik, illetve ellenállóképességük, az időjárással szemben, az üvegházi növényéhez hasonlóvá lesz.

Gondoskodni kell arról is, hogy állatkáink elegendő mozgással is bírjanak, mert ennek hiányában, a rendes etetési adagolás mellett is, annyira el fognak hizni és ennek következtében lustulni, hogy csaknem teljesen tenyész képtelenné lesznek, illetve ezáltal ismét kárba vesztet az évek hosszú során át eszközölt tenyész kiválasztásunk.

A mi az ólat illeti, az ne legyen hideg; de túlmeleg se, a legolcsóbb és legezészerűbb ól a földkunyhoszerű; ez egy körülbelül egy méter mélyen a földbe vájt üreg fölé épített ól. Erről különben más alkalommal fogunk bővebben megemlékezni.

Olyan állománynál, a melyik nem bír szabad kifutóval, mesterséges kifutóról kell gondoskodni; legjobb és legezészerűbb kifutó a három oldalról védett és az ólhoz hozzáépített kaparóhely; ilyen kaparóhelyet még a szabad kifutóval bíró baromfi részére is ajánlatos készíteni, mert ilyenek hiányában a téli hidegben állományunk az ólból nem fog kimenni s ha a hideg több hétig tart, az a baromfi egészségi állapotára nem lesz előnyös. A kaparóhelyen a legezészerűbb lótrágya vagy ennek hiányában pelyva, szecska, föld stb. keverékéből mesterséges trágyadombot készíteni, hogy azon állományunk kénye-kedve szerint kapargálhasson.

Esteli és reggeli etetéskor legezészerűbb a baromfinak szemes eleséget adni (ez lehet ocsú is), a reggeli etetéshez szánt eleséget, különösen télen, a midőn a fagyos földön nem tud kaparni, a tyúkok elűzése után a kaparóhelyre kell szórni, mivel ezáltal arra kényszerítjük tyúkjainkat, hogy eleségükhöz munka árán jussanak, mely testmozgás előnyösen fog hatni étvágyukra. A déli etetésnél — főleg télen — lágy és meleg eleséget nyújtunk; a meleg eleség különösen télen igen jó hatással van a baromfira, mert az állati élet nem egyéb, mint lassú égési folyamat s így, ha langyos eleséget nyújtunk a baromfinak, akkor a test egyenletes hőmérsékletétől nem vonjuk el a tápláléknak oly nagy részét, mint a hideg eleség adagolásánál.

Végül még arra is figyelemmel kell lenni, hogy az ól féregmentes is legyen, mert férges ólban nemesak, hogy sokat szenvednek állatkáink, hanem az a vérvesztés, a melyet ilyen úton és módon elvesztenek állatkáink, a tojásrakás rovására, a felhasznált eleségből pótoltatik.

Gyenge csibéknek sikeres felnevelése. Amióta 1908. évtől kezdve nemes baromfitenyésztésével (Orpington) foglalkozom, számtalan szakavatott tenyésztő tollából olvastam a csibék mikénti sikeres felnevelésére vonatkozó üdvös dolgokat, a melyeket kipróbálva, szerzett tapasztalataimat a következőkben ismertetem azért, mert kilencz évi tapasztalatom igazolja, hogy az általam gyakorolt etetési mód a fiatal csibéknél teljesen bevált, — mennyiben tenyészetemben gyenge csibék — kivéve azt, a melyet a kotló vagy az ember véletlenül eltapos vagy más baleset ért — el nem hullottak.

A csibéknek kikelésük után egy-két napon keresztül sem enni, sem inni adni nem szabad, egyrészt azért, mert a kis csibéknek belei egy-két napos korukban még nincsenek teljesen kifejlődve s így a korán magukhoz vett táplálék feldolgozására képtelenek, másrészt pedig azért, mert a kis csibék kikelésük után a belsejükben visszamaradt tojásváladékból még legalább is két napig képesek magukat fenntartani, ha eledelt az első és második napon nem is kapnak.

Tudjuk, hogy az embereknél a legtöbb betegség a gyomorrontásból ered. Így van az az állatoknál is.

A kikelt kis csibék tehát két napig semmit sem kapnak s csak harmadik napon lesznek megetetve és megitatva.

Első eledelnek egy teljes héten át kizárólag hámozott kölest adunk nyersen. A nyers köles a kis csibék beleiben lévő rossz váladékokat kitakarítja és egyben könnyű eledel is. A második héten tejben főtt hámozott kölest; a harmadik héten pedig már a főtt hámozott köleshez adhatunk apró kukoricadarát is; a csibék négyhetes koráig, a mikor is már lehet forrázott Fatingert, főtt tojást, burgonyát, zöldséget, stb. etetni, mert négy hét alatt annyira megerősödnek a csibék, hogy nehezebb eledelt is képesek megemészteni; a csibék rendszeres etetési által erősebb fejlődést mutatnak és nagyobb emésztőképességgel is bírnak.

A kis csibéknek hússal nagyban és sűrűn való etetését nem ajánlom, mert a sok hústól a csibék rheumát kapnak. Ezt az elmúlt esztendő egyikében tapasztaltam, a mikor kis csibéim lábaikra mind nyomorékok lettek és a hátukra fordulva vergődtek teljes végkimerülésig.

Ezen etetési mód mellett a keltetési idény alatt kikelt csibém mind felnevelkedett; ennek felesleges részét az Aradon évenként (háború előtti évet érve) megtartott őszi baromfivásáron rendszerint az állam vette meg, hogy azokat továbbtenyésztés céljából kioszsza. Ez által szép jövedelemre tettem szert.

Ezt az etetési módot nagyon tudom ajánlani szaktársaim figyelmébe, mert nem drága és mondhatom, hogy ennél jobbat nem tapasztaltam. *Körmöczy Illés*

Különfélék.

Helyreigazítás. *«Az Erdő»* 1917 január 15-iki számában közölt *«Vadvédelem»* című cikkünkbe, a melynek írója *Bársony István*, egy pár *sajtóhiba* csúszott be. A ragadozó szárnyasok felsorolásából ugyanis a *sólymok* közül

kimaradt a *szedésből a kerecsensólyom és a hosszúsárnyú sólyom*, a melyek szintén jelentkeznek nálunk. — Pár sorral lejjebb pedig *«téli» héjjákról* van szó, *«réti» héjják helyett*, a mit a szerző úr kívánságára ezennel szintén helyreigazítunk, minthogy a *réti héjják*, a melyeket a cikk szerzője felsorol, egyáltalában *nem téli héjják*; sőt tőlünk őszzsel elvándorolnak és csak enyhe télen mutatkozik belőlük néha egy-egy példány. — Ugyanitt, a kibekezdés végén, a fáczán meg a fogoly *«kultúrmadárnak»* mondott, *kultúrpad* helyett.

Hősi halál. *Iván György* erdőaltiszt, 1916 december 9-én a román harcztéren a hazáért hősi halált halt.

Halálozás. *Lukafalvi Bartha Ábel* m. kir. erdőtanácsos, a zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatal volt főnöke, munkás életének 49. évében, hosszas szenvedés után január hó 31-én meghalt.

Elfogott szökevény hadifoglyok. Pábián erdőőr közli velünk, hogy 1916 november 30-án két szökevény orosz hadifoglyot fogott el, a kiket átadott a csendőrségnek. — Az alsóárpási m. kir. járási erdőgondnokság kerületében Péter Ferencz járási erdőőr és Nyámezú György erdőszolga január 7-én este két orosz szökevény hadifoglyot, ezt megelőzőleg pedig mindegyikük egy-egy orosz hadifoglyot fogott el. — Huber Imre sopronújlaki védkerületi erdőőr február 3-án két orosz hadifoglyot fogott el, a kik a sopronnyéki fogolytáborból szöktek meg.

Szörme-árak. A lipesei szörmepiaczon a legutóbbi jelentések szerint a nyers szörmek árai a következőképen alakultak: vidra 40—60 K; könyvest 45—60 K; könyestfarok 7.20 K; nyuszt (fanyest, nemes nyest) 42—54 K; nyusztfarok 9.60 K; görény nagyság szerint 8—12 K; görényfarok 12—24 fill.; róka 24—32 K; borz 5—7 K; házinyúl 50 kgr-onként 140—260 K; téli nyúl (mezei) 1.20—1.40 K; téli őz 2.40—3.60 K; nyári őz 3—5 K; amerikai czobolyfarok 7—17 K; oroszországi czobolyfarok 9—21 K; vadmacska 10—15 K; szarvas 6—10 K; hiúz 40—60 K; medve 80—100 K; menyét 4—5 K; mókus 20—30 fill. Ezeket az árakat fizették a lipesei nagykereskedők az elsőrangú árúkért; silányabb anyagért természetesen jóval kevesebbet adtak.

Zier Árpád urad. főerdész (Vasvörösvár) közli velünk, hogy rókabőröket darabonként 30 K-ért, egy drb nyestbőrt pedig 70 K-ért adott el házalónak.

A szalonkákról. Az enyhe tél és talán a háború következtében, úgy látszik a szalonkák visszafordultak délvidéki útjokból. A vas megyei vörösvári uradalomban ugyanis november 23-ával befejeződött az őszi szalonkahúzás, mely feltűnően jó volt. 143 drb került aggatékra, a mi a megfogott személyzet és igen silány és elégtelen lőszer mellett elég jó eredménynek tekinthető. Legnagyobb meglepetésemre december 30-án egyik hajtásban egy szalonkát lőttem és január 4-én ismét egy került aggatékra és 4 drb volt a hajtásban.

Zier Árpád urad. főerdész

Idősebb fák átültetése. Néhány évvel ezelőtt — így beszéli el a Blätter für Kleingartenbau hasábjain egy «őreg gyakorlati kertész» — gyakran mentem keresztül a wiesbadeni Nero-völgy ültetvényein, hol mint kertbarát, igyekeztem megismerni a kertészettel. Egy alkalommal esodálkozásomat fejeztem ki előtte, hogy egy idősebb fának átültetése, melyet ott végeztek, mily szerencsésen sikerült. «Az a földolog» — mondotta az egyik kertész — «hogy a fákat az átültetésre előkészítsük, vagyis hogy régi helyén az átültetendő fának minden erősebb gyökerét levágjuk, hogy az előálló sebek még eredeti helyén begyógyuljanak és a fa szívógyökereket erősíthessen».

A nagyobb gyökerek elvágása arra serkenti a fát, hogy az elveszetteket pótolja. Nemsokára nagyszámú új, kis gyökerek keletkeznek, a nélkül, hogy a fa növekedésében bármiféle zavar lenne észrevehető. A sok kis gyökérnek az az előnye, hogy ekként egy egész gyökérsomó keletkezik, a mi átültetésnél a fa gyors meggyökeresését nagyon elősegíti. Ilyen eljárás mellett a gyökérzet alig szenved észrevehető kárt.

A múlt tavasszal két öreg jegenye-nyárfával tettem átültetési kísérletet, mely fényesen sikerült. A jegenyék az átültetés után is teljes virágdíszot öltöttek, mintha mi sem történt volna velük. Két másik ellenben, melyeket ugyanakkor ültettem át, a nélkül, hogy azokat arra még az előző évben előkészítettem volna, alig mutatják az élet legkisebb jelét.

Tudok egy öreg tiszafának nagy környezetben közismert átültetéséről is, a mely az ültetés előtti évben erre a megfelelő gyökérmetszéssel előkészítettett. Ennek az előkészítésnek köszönhető, hogy az ősrégi fa átültetése sikerült.

A ki tehát egy idősebb fát más helyre akar átültetni, annak azt a megelőző évben az átültetésre elő kell készíteni.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége“ közleményei.

Nyugtázás. Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége pénztárába f. évi január hóban tagsági díjat fizettek:

Juhász János 1917 I. felére 2 K, Balogh Béla 1917. évre 4 K és Ofner Pál 1916. évre 4 K.

Hivatalos közlemények.

A m. kir. földművelésügyi miniszter ur 1916. évi december hó 4-én 52,034/1916. szám alatt kelt és a m. kir. erdőhivatalhoz Tótsóvárra intézett s tudomásul és ahhoz tartás végett valamennyi kincstári erdőigazgatósággal, főerdőhivatallal és erdőhivatallal közölt rendeletének másolata.

(A kóbor ebek kiirtása tárgyában.)

Folyó évi 5839. számú jelentésére értesítem, hogy a vadászati törvény 17. §-ának olyan értelmezése, mintha a vadászebek idegen területen csak letartóztathatók, illetve elfoghatók, de el nem pusztíthatók, téves. A kóbor eb ugyanis az idézett törvény 14. §-ának általános rendelkezése szerint (legyen az akár vadászeb, akár másféle eb) a vadászatra jogosított által feltétlenül elpusztítható; a törvény 16. §-ának utolsó bekezdése első mondata szerint pedig a vadászatra jogosítottakon kívül *senkinek sem szabad a vadászati területre bármilyen fajú ebeket bocsátani.*

Az idegen vadászterületen talált olyan vadászeb pedig, mely nincs gazdájával, vagy gazdájától vadászat, a vad felkutatása vagy üldözése közben úgy kalandozik el idegen területre, hogy gazdájának jelenléte meg nem állapítható, avagy az olyan eb, mely idegen területen egyedül, felügyelet vagy kíséret nélkül futkos, vadászik, ha mindjárt nyaklánczot vagy szíjat is visel, kóbor ebnek minősül.

Ebből következik, hogy az ilyen körülmények között talált ebek bármikor elpusztíthatók, annál is inkább pedig akkor, ha rendszeresen előforduló ily esetekről van szó.

Felhívom ezek után az erdőhivatalt, hogy a mennyiben az előadottak figyelembe vétele mellett minősítendő kóbor ebek elpusztítása miatt alkalmazottjait felelősségre vonás terhelné, a megindítandó eljárás során a m. kir. kincstári jogügyigazgatóság közreműködését vegye igénybe.

A miniszter helyett:
Báró Kazy József s. k.
államtitkár.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte az állami erdő-tisztek összesített közös rangsorozati létszámába Avram György m. kir. erdőmérnökgyakornokot (Sátoraljaújhelyre) és Siegmund Konrád uradalmi erdészszegédet (Segesvárra) ideiglenes minőségű m. kir. segéd-erdőmérnökökké, a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat pedig: úgymint Moldován Jánost (Ungvárra), Comsia Aurélt (Lőcsére), Dénes Jenőt (Dévára), Begváts Gábort (Liptóújvárra), Moldován Aurélt (Ungvárra), Kelemen Jenőt (Gödöllőre), Popovicin Valért (Liptóújvárra), Dujic Brankót (Bustyaházára), Lipták Viktort és Fekete Józsefet (Susakra), Hajdu Bélát (Máramarosszigetre), Rakssányi Győzöt (Vinkovcra), Zachár Gyulát (Besztercebányára), Hrabovecz Gyulát (Gödöllőre), Sável Sándort (Kolozsvárra) és Csányi Aladárt (Besztercebányára) ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnökgyakornokká.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter Kovács Pál m. kir. erdőtanácsost Pécsről Székelyudvarhelyre áthelyezte s megbízta a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter Szadlis Sándor m. kir. erdőmérnökgyakornokot Kolozsvárról — saját kérelmére — Gödöllőre áthelyezte.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a zagrebi kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Orešćanin Miklós kir. erdőirt nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1917. évi január hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Budapest f. v. erdőhiv. 20.—, Tripammer Károly 3.60, Gáspár János hd. 1.40, Selmecezi kísérleti áll. 8.—, Zágrábi erdőig. 20.—, Kolozsvári erdőig. 408.—, Szászsebesi erdőhiv. hd. 19.75, Liptóújvári főerdőhiv. 280.—, Kilián Frigyes 64.80, Földmiv. min. 3.60, Békefi Miklós 8.—, Brassó város 12.—, Körmöczbánya város 12.—, Krempner József hd. 1.—, Ungvári főerdőhiv. 228.—, B. Bánffy urad. 56.—, Kárpa István —80 f., Apatini erdőhiv. 148.—, Iszkaszentgyörgyi urad. hd. 4.55, Vinkoveci főerdőhiv. 64.—, Zsarnóczai erdőhiv. 124.—, Sikrai iroda —20f., Orosz György hd. 4.40, Szászsebesi erdőhiv 296.—

1 koronát fizettek: Kelemen István, Thóbiás Gyula.

2 koronát fizettek: Lutter Sándor, Merreider István, Wirlics József, Serb Georg, Szullik Frigyes, Vasváry József, Winter Gusztáv, Tatarek Richard, Granzer Jenő, Hoicer József, Nemes István, Zedla Pál, Hollosy Árpád, Keller József, Milován Vazul, Schönek József, Gottwald Pál, Lakatos János, Tóth Mihály, Hunyady János, Matula József, Rédl Ede, Bencze Vincez, Dábis Miklós, Kiss János, Krempner József, Molnár Bálint, Varga Imre, Rudolf Vilmos, Syllaba Ferencz, Bánó Imre, Butács Gyula, Makay Elek.

3 koronát fizettek: Korkis Mihály, Ujlaky Lajos, Kovács János.

4 koronát fizettek: Bódy György, Jellinek István, János József, Mezey Károly, Novotthny László, Sáskaí hgi. erdőgond., Barkassi András, Fábian István, Kócsy János, König János, Pokorny Emil, Szabó János, Syllaba Kálmán, Mayer Gyula, Kacsónovszky J. A., B. Bánffy F., Benczkó József, Bogyay Gyula, Boicsó János, Fiskál Károly, Juhász Mihály, Kecze János, Kövály István, Pékh József, Pomothy E., Tomassek Miklós, Zathureczky Géza, Albrecht János, Dérfföldi hgs. erdőgond., Galántai Ferencz, Gáspár János, Jellinek Andor, Kóteles Ferencz, Selmecezi főiskola, Sümegi József, Sramel Pál, Tomesányi Gyula, Petényi Keresztély, Stainer Gyula, Szabó István, Terbanca Romulusz, Tomasovszky Ince, Városy János, Zagyvai, erdőhiv. Blaskó Sándor, Farkas Elek, Faranak Pál, Felsőbánya város, Haupttricht Mihály, Kiszél András, Kollega László, Komán József, Lahonyai Imre, Marány Géza, Müller Mihály, Orosz György, Osztro-luczky Miklós, Sajóvárkonyi erdőhiv., Ács Géza, Stanczinger Sándor, Vargha Antal, Fölkel Sándor, Juhász János, Makky János, Rédl Károly, Károly György, Komsea György, Stiedl András, Csík Ferencz, Erdős Károly, Lonkay Antal, Pomothy János, Schudich Nándor, Péch Kálmán, Stégmeier Ödön, Soltész Sándor, Pumdalszky István, Bagyinszky Pál, Dávid János, Kocsatu Tamás, Körmöczy Illés, Kretter Rezső, Kubus János, Ballner József, Berta János, Ferenczy Pál, Gáspárcz Lajos, Szakoleza város, Vadkertny Menyhért, Heydnich Károly, Huzsár Pál, Krausz Ferencz, Csapa Traján, Cselédes Mihály, Horvát Károly, Lévai urad. Paren Viktor, Pilocia Cziprián, Boldizsár János, Varga József, Baumgarten Nándor, Franz Antal, Kovács Pál, Koil Ignác, Pápanagodi hrtb., Sályi kápt. erdőgond., Szenda László, Szabédi kísérl. állomás, Irány Géza, Adács István, Csizmarovits János, Csirik János, Kassa város, Lupencs Pál, Máté Ferencz, Máté Mózes, Ptacek Rezső, Sümegi János, Perneszi Lajos, Belinczán Vincez, Kelemen József, Kossuch János, Pécs város, Proháb Bálint, Rákossy István, Selimák János, Piszkoes József, Rajeci János.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavitott lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbarányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

F. E. I. A családi pótlékról szóló 1912. évi XXXV. t.-cz. csak az állami, vármegyei és államvasúti alkalmazottakra vonatkozik. Hogy önnek van-e igénye családi pótlékra, azt mi nem tudjuk megállapítani, de ezt a városi főszámvevő úrtól megtudhatja.

2. Az 1890. évi I. t.-cz. 25. §-a értelmében az erdőörök nem tartoznak utadót fizetni. Miután a törvény általánosságban csak erdőörökről tesz említést, ebből következik, hogy nemcsak a kincstári erdőörök, de általában az erdőörök nem tartoznak utadót fizetni. Így döntött különben a közigazgatási bíróság is, a mikor Brassó város erdőöreit az utadó fizetésének kötelezettsége alól felmentette. Ha önmaga az utadót mégis kirótták, folyamodjék annak törlése iránt a pénzügyigazgatóság útján az adófelszólamlási bizottsághoz (közigazgatási bizottsághoz) s hivatkozzék kérvényében a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1906. évi 2034. szám alatt ez ügyben hozott ítéletére vagy Mosonvármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi 959. k. b. szám alatt hozott határozatára vagy a belügyminiszter úrnak Szeben vármegye közönségéhez intézett 1912. évi 5287. számú rendeletére. Az első lapunk 1908. évfolyamának 44. oldalán, a második 1909. évfolyamának 58. oldalán, utóbbit pedig 1912. évfolyamának 100. oldalán egész terjedelmében megtalálhatja.

N. B. Igen jónak mondják a «Campolin» nevű izoláló hatású bőrkencsőt cipőkhöz és eszímák vízhatlanítására. Kapható: Krayner E. és Társa cégnél Budapest (V., Váci-út 34. sz.). Prospektust szívesen küld a cég.

F. A szőkevény hadifoglyok elfogásáért járó jutalom kiadása végett forduljon az illetékes katonai hatósághoz. Egy-egy szőkevény hadifogoly elfogásáért 20—50 K jár; de hogy önnek mennyit fognak megállapítani, azt nem tudhatjuk.

B. F. I. A szappanfőzéshez marólúg helyett nem lehet szódát használni, legfeljebb csak abban az esetben, ha a szódát előbb marólúggá alakítja át. Az eljárás az, hogy körülbelül 40 %-os forró szó-daladathoz óvatosan oltatlan meszet keverünk. A mész hozzákeverésekor fejlődő hő az oldatot forrásba hozza és ha elég meszet alkalmaztunk, akkor a szódának körülbelül 90—95%-a marólúggá alakul át, az oltatlan mészből pedig szénsavas mész keletkezik; bevárjuk míg ez leüllepedik és azután a megtisztult lúgot leeresztjük az üledékről. Ezt a lúgot használhatja szután a zsír elszappanosítására. Ez az eljárás azonban sok gyakorlatot kíván, mert enélkül az eredmény bizonytalan; ezért célszerűbb lesz, ha valahonnan marólúgot szerez.

2. Famester az lehet, aki a kőműves-, kőfaragó- és ácsmesteri előképzettség megvizsgálására alakított bizottság előtt a megfelelő vizsgát letette. Ilyen vizsgálatok rendszeren ott vannak, a hol állam-építészeti hivatalok vannak. Ha a 3—4 évi tanulási idő után az ácstanuló (inas) felszabadult s felszabadulása után a mesterségébe vágó munkákkal legalább három évig foglalkozott, akkor folyamodhatik valamelyik államépítészeti hivatal főnökéhez, hogy bocsássa őt ácsmesteri vizsgára. A folyamodványhoz mellékelnie kell egy bizonyítványt arról, hogy felszabadulása óta legalább 3 évig foglalkozott ácsmesterséggel mint segéd, s azonkívül három rajtot is kell mellékelnie. A vizsgálat díja 60 kor. Hogy a vizsgának mik a tárgyai, azt ezen a szükre szabott helyen fel nem sorolhatjuk, hanem ha egy állam-építészeti hivatalhoz fordul, ott mindenre kap részletes felvilágosítást.

3. Bedő Albert dr.: «Az Erdőör» című művét az Országos Erdészeti Egyesületnél Budapest (V., Alkotmány-utca 6. sz.) szerezheti meg; ára 6 kor.; ezenfelül bérmentesítésre 60 fillért kell küldeni.

4. Illés Nándor: «A vadőr» című könyve Nagel Ottó könyvkereskedőnél Budapest, (IV., Ferencziek-tere 9. sz.) kapható; ára 1 K.

5. A «madártan»-ra nézve nem tudunk felvilágosítást adni, mert nem tudjuk, hogy miféle madártant kíván.

6. A küldött 20 fillért a lap javára bevételeztük.

T. M. Sorsjegyeit még nem húzták ki.

Sz. F. Sorsjegyeit még nem húzták ki.

G. L. Andrásovich Géza: «A házinyltenyésztés és értékesítés» című műve «A házinyltenyésztés és értékesítés» kiadóhivatalában Csillaghegy (Budapest mellett) kapható; ára 2 K, bérmentes küldésre még ezenfelül 45 f. előre beküldendő. — Hreblay Emil: «Az ezüst szőrményül tenyésztése és értékesítése» című műve kapható Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő úrnál Eperjes; ára 2 K, bérmentesítésre ezenfelül még 45 f. előre küldendő.

M. E. Tessék tájékoztatót kérni a következő nyugdíjgyesületektől: Köztisztviselők nyugdíjpótló és segélyező-egyesülete Budapest (I., Pázmány-utca 1. sz.); Magyar állami altisztek és szolgák országos

nyugdíjpótló- és segélyző-egyesülete Budapest (IX., Ráday-utca 5. sz.); Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete Budapest (IX., Üllői-út 25. sz.).

E. V. A kért faárak a következők:

tölgy, jó minőségű 30-40 cm 70 K,

40-50 « 90-100 K,

50 cm-en felül 120 K.

körös, fehér, szívós, jó 20-24 cm 90 K,

25-29 « 120 K,

30 cm és feljebb 150-160 K,

30 cm-en felül 70-80 K.

juhar

Az árak tm³-kint, waggonba rakva értendők. A fa ára a rakodóhelyen annyiival kevesebb, mint a mennyibe a vasúthoz való szállítás és a waggonba rakás kerül. A fuvardíj Erdélyből Budapestre m³-kint mintegy 20 korona.

K. S. I. Hogy ömnek miféle járandóságokra van igénye, azt így nem tudjuk megmondani, mert alkalmaztatása minemőségét nem ismértjük. Forduljon kérdésével felettes hivatalához, vagy az erdőgondnok úrhoz, ott bizonyára minderre kap teletet.

2. Ha a kerületi erdőörnek megvan az erdőőri minősítése (erdőőri szakvizsga bizonyítványa), úgy folyamadhat a kincstárhoz II. oszt. erdészeti altiszti állásért.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

33 éves, róm. kath., nőtlen, ép, egészséges, hadmentes szakvizsgázott erdőör, tíz évi gyakorlattal, melynek felét erdei kihazsnálási iparvállalatnál szerezte, a vadtenyésztésben és a kártékony vadak irtásában teljesen jártas, segéderdőőri vagy erdőőri állást keres. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (1.)

Megfelelő állást keres négy középiskolát és a gazdasági altisztképző két éves tanfolyamát kitünő sikerrel végzett 21 éves, róm. kath., nőtlen ifjú, ki az erdészeti teendőkbén is jártas. Címe: Seller Szilárd Székpuszta; u. p. Devecser, Veszprém m. (2.)

38 éves, róm. kath., ép, egészséges, hadmentes, erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott erdőör, aki az összes erdészeti teendőkbén, úgyszintén a vadászat terén, kis- és nagyvadtenyésztésben teljes jártassággal bír, jó bizonyítványokkal rendelkezik, magyar, német és tót nyelvet szóban és írásban bírja, megfelelő állást keres. Címe: Kretter Rezső raktárnok, Fiume (Via Trieste 14.) (3.)

52 éves, róm. kath., nős, szakvizsgázott erdőör, erdészi, vagy vadászai állást keres. Mint erdész már hosszabb ideig volt alkalmazva s mezőgazdaságot is vezetett. Beszél magyarul, németül és románul. Címe: Mészáros Tamás, Salánk (Ugoosa megye). (4.)

Szakvizsgázott erdőör, ki éveken át mint erdőör és fővadász volt alkalmazva, jelenleg kincstári napidíjas erdőör, ép, erős, egészséges, 55 éves, beszél magyarul, németül, tótul és románul, április 1-jére állást keres. Címe megtudható a Bátaszéki alap erdőgondnokságánál, Bátaszék. (5.)

HIRDETÉSEK

Megvételre keresek kettő igen jó disznós kutyát. Czim: Soltész Sándor Lipnik, u. p. Kapi (Sáros m.) (1. III. 2.)

F. évi május esetleg április hó 1-re felvétetik egy józan életű, erélyes és a hegyi szolgálatokra alkalmas testalkatú erdővéd, ki az erdészet és vadászat terén megfelelő gyakorlattal bír, a magyar nyelven kívül a német nyelvet is beszéli és lehetőleg tótul is valamit tud.

Bizonyítványmásokkal és esetleg fényképpel felszerelt ajánlatok a fizetési igények megjelölésével intézendők legkésőbb f. é. február hó végéig Scheibler Emil opálhegyi uradalmának kezeléséig Opálhegyre, u. p. Sókút Zemplén m. (2.)

418/1917 sz.

Termelt bükk-, gyertyán- és nyárműfa-eladás. A lugosi m. kir. erdőigazgatóság vasúti faraktáraiban készletezett 322.83 m³ bükktrónkó, 19.14 m³ gyertyán és 133.07 m³ nyárműfa, négy (4) eladási csoportban, zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1917. évi márczius hó 3-án délután 2 óráig a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandók be, hol azok 1917. évi márczius hó 6-án délelőtt 9 órakor nyilvánosan bontatnak fel.

Részletes adatok, árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlapok és borítékok a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Lugos, 1917. évi február hó 4-én.

(4.) **M. kir. Erdőigazgatóság.**

Uraim! Csinos, magastermetű, szorgalmas hugomat, 4,000 kor. hozománnyal, ismeretség hiányában ezúton férjhez adnám csinos, magastermetű főerdőör v. erdőörhöz. Fényképpel ellátott levelek előnyben (fénykép vissza). Czim: Kezdorf Antalné Nagynyárad (Baranya m.) (5.)

Nyuszt-, nyest- és görénybőröket veszek. Ajánlatok az ár megjelölésével a szerkesztőséghez intézendők.

Kerestetik jól főző, meglelt korú leány vagy gyermeknélküli özvegy, a ki egy cseléddel két személy melletti házi teendőket elvégzi. Gazdaság nincsen. Ajánlatok Fogassy erdőtanácsosnénak Borossebes. (5. II. 1.)

Mindennemű (6. III. 1.)

erdészeti magvakat és facsemetéket

ajánl szavatolt elsőrendű minőségben

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító magyar magpergetőgyára

Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGRSZEG.

Árjegyzéket, részletes árajánlatot szívesen küldök!